

УДК 1(091):167.2

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.24>

ГРАМАТИЧНИЙ ПІДХІД ТА АНАЛІЗ ПОВСЯКДЕННОЇ МОВИ ЯК ПРОТИЛЕЖНІ ПІДХОДИ ДО ФІЛОСОФІЇ ПОВСЯКДЕННОЇ МОВИ

Павло Соболєвський

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
філософський факультет, кафедра історії філософії
вул. Володимирська, 64/13, 01601, м. Київ, Україна*

У статті досліджується проблема використання повсякденної мови як основи філософського аналізу. Здійснено порівняння граматичного підходу, характерного для «Філософських досліджень» Л. Вітгенштайна, з підходами філософії повсякденної мови, зокрема у трактуванні Дж. Остіна. Виявлено, що класична філософія повсякденної мови орієнтована на історичні ситуації як моделі повсякденного застосування понять, розмежовуючи «правильне» та «паразитарне» використання мовних конструкцій. Водночас граматичний підхід спрямований на логічний аналіз мови через створення штучних мовних ігор.

Дослідження уточнює основні положення філософії пізнього Л. Вітгенштайна та Дж. Остіна, що вплинули на розвиток філософії повсякденної мови, а також визначає ключові відмінності між граматичним підходом та аналізом повсякденної мови. Ідеї Л. Вітгенштайна розглядаються як одне з джерел формування філософії повсякденної мови, хоча сам термін застосовувався переважно критиками цього напрямку. Дослідники зазначають, що між представниками цього підходу існують суттєві концептуальні розбіжності, які унеможливають його розгляд як єдиної школи.

Аналізуючи розбіжності між цими підходами, дослідники звертають увагу на відмінності у розумінні ролі повсякденної мови у філософії. Філософія повсякденної мови акцентує увагу на історичних контекстах використання мовних виразів, тоді як граматичний підхід розглядає мову як систему логічних правил, незалежних від історичного розвитку. Методологічні аспекти розмежування цих двох підходів проявляються у відмінностях у трактуванні мовних ігор. Дж. Остін та його послідовники розглядають повсякденну мову як первинне джерело філософського аналізу, тоді як Вітгенштаїнська концепція граматики виходить з абстрактного аналізу правил використання мовних виразів. Це зумовлює відмінності у підходах до філософського аналізу: оксфордська традиція орієнтується на емпіричний аналіз мовних практик, тоді як кембриджський підхід базується на дослідженні формальних аспектів мови.

Таким чином, розгляд проблеми застосування повсякденної мови у філософії вимагає розмежування між емпіричним аналізом мовних практик та абстрактною грамактикою. Дослідження показує, що ці підходи не є взаємовиключними, проте їхні методологічні засади суттєво відрізняються. Граматичний підхід Л. Вітгенштайна акцентує увагу на логічній структурі мовних виразів, тоді як філософія повсякденної мови, у трактуванні Дж. Остіна, базується на аналізі фактичного використання мовних конструкцій у комунікації. Висновки дослідження уточнюють межі застосування кожного з підходів у межах сучасної філософії мови.

Ключові слова: Філософія повсякденної мови, повсякденна мова, граматичний підхід, аналіз повсякденної мови, Л. Вітгенштайн, Дж. Остін.

Вступ. У статті досліджується питання застосування повсякденної мови як «сировини» та методологічної основи для філософії. З цією метою здійснено порівняння «граматики» або граматичного підходу, характерного для «Філософських досліджень» Л. Вітгенштайна, з філософією повсякденної мови, зокрема у трактуванні Дж. Остіна. Показано,

що «класична» філософія повсякденної мови має тенденцію зосереджуватися на «історичних ситуаціях», які розглядаються як правдоподібні моделі ситуацій повсякденного застосування понять та висловлювань, протиставляючи «правильне» та «хибне (паразитарне)» застосування мови. Водночас граматичний підхід фокусується на логічних аспектах мови шляхом створення штучних мовних ігор.

Метою статті є уточнення деяких основних положень філософії пізнього Л. Вітгенштайна та Дж. Остіна, що мали вплив на розвиток філософії повсякденної мови, а також визначення ключових відмінностей між граматичним підходом та аналізом повсякденної мови (ordinary language analysis) в межах цієї філософської методології.

Виклад основного матеріалу. Ідеї Л. Вітгенштайна (1889-1951), автора трактату «Філософські дослідження» («Philosophical Investigations»), іноді вважають основою для формування філософії повсякденної мови. Однак сам термін «Філософія повсякденної мови», особливо в минулому, нерідко застосовувався виключно критиками цього методу філософування. Дж. Уорнок (Warnock G.) зокрема зазначає: «Її опоненти вважали за доцільне об'єднати своїх ідейних супротивників під однією назвою, тоді як самі представники цього напрямку усвідомлювали значні розбіжності між собою та відсутність єдиної філософської доктрини. Вони могли б визнати себе «групою», але навряд чи «школою» [9, р. 147]. Філософія повсякденної мови як філософський напрям досяг свого розквіту в 1930–1960-х роках, переважно в Оксфордському університеті, а також у Кембриджі, де Л. Вітгенштайн очолював кафедру. До видатних представників цього напрямку належали Дж. Остін (J.L. Austin), Г. Анскомб (G.E.M. Anscombe), Г. Райл (G. Ryle), Н. Малкольм (N. Malcolm), П. Стросон (P.F. Strawson) та інші. Серед сучасників цей напрям продовжують розвивати такі дослідники, як А. Баз (A. Baz), С. Кавелл (S. Cavell), К. Даймонд (C. Diamond), Дж. Флойд (J. Floyd), К. Тревіс (C. Travis) та ін.

Дж. Уорнок та інші дослідники вважають, що хоча оксфордські філософи мови, зокрема Г. Райл і Дж. Остін, значною мірою зазнали впливу ідей Л. Вітгенштайна, сам філософ, і представники його традиції (зокрема, Е. Анскомб) наголошували, що їхній підхід відрізняється від філософії повсякденної мови. Дж. Уорнок зокрема зазначає: «Л. Вітгенштайн, один із найавторитетніших філософів того періоду, висловив припущення, що філософські проблеми загалом зумовлені спотвореннями та неправильним тлумаченням звичайної мови або виникають унаслідок них» [9, р. 147].

Серед «оксфордських філософів» Л. Вітгенштейн ще до публікації «Філософських досліджень» у 1953 році був найбільш авторитетним і впливовим мислителем свого часу. Водночас він працював у Кембриджі, а не в Оксфорді, і, що більш суттєво, сам вважав Оксфорд «філософською пустелею», результати інтелектуальної діяльності якої оцінював украй негативно.

В. Аукутюр'є у роботі «Граматика повсякденного» зазначає: «У «Філософських дослідженнях» Л. Вітгенштайн широко посилається на поняття «повсякдена», «повсякдена мова», «повсякденний сенс» тощо» [3 р. 24]. Водночас існують різні підходи до інтерпретації та розвитку його ідей, що має суттєве філософське значення.

Цю різницю ілюструє, зокрема, аналіз Е. Анскомб (Anscombe E.) щодо проблеми відчуття, де вона захищає вітгенштейнівську концепцію «граматики» проти «філософії повсякденної мови», представником якої є Дж. Остін [1, р. 11].

У цій статті розглядаються ключові філософські відмінності, що характеризують суперечку між оксфордськими та кембриджськими підходами до повсякденної мови в межах філософії. Зокрема, аналізується питання про те, що означає застосовувати «повсякденну мову» як метод розв'язання чи постановки філософських проблем. Розглядаючи підхід

філософії повсякденної мови, доцільно розпочати з висловлювання Дж. Остіна щодо ролі цієї методології як відправної точки. Згідно з його визначенням, метод філософії повсякденної мови передбачає, що «виходити із повсякденної мови» означає «досліджувати те, що ми маємо сказати, коли, чому і що ми маємо на увазі під цим» [4, р. 181].

Цей підхід базується на уявленні ситуацій та формулюванні правил щодо того, «які слова ми маємо застосовувати в яких ситуаціях» [4, р.182]. Водночас варто навести відому цитату Дж. Остіна, в якій він обґрунтовує, чому звичайна мова має бути вихідною точкою у філософському аналізі.

(i) По-перше, слова виконують функцію інструментів, і, як мінімум, їх використання має бути чітким і визначеним: необхідно розрізняти значення висловлювань, уникати двозначностей та враховувати можливі мовні пастки.

(ii) По-друге, слова не є фактами чи об'єктами. Тому необхідно відокремлювати їх від реальності, розглядати їх незалежно, щоб усвідомити їхню обмеженість і умовність, а також забезпечити можливість сприйняття світу без двозначностей.

(iii) По-третє, спільний лексичний запас відображає всі розмежування та зв'язки, які вважали значущими протягом життя багатьох поколінь. Вони, ймовірно, є численнішими, більш обґрунтованими завдяки тривалому процесу природного відбору мовних форм і більш витонченими в усіх звичайних та практичних аспектах, ніж будь-які штучно створені концепції [4, р. 182].

З аналізу цього уривка варто виокремити три основні аспекти повсякденної мови, які обґрунтовують методологію.

По-перше, важливим є чітке усвідомлення значення слів та уникнення мовних пасток, спричинених філософськими хибними уявленнями. Зокрема, це стосується ризику «штучно викликаного мовного викорінення» [3, р. 41]. Втрата зв'язку з мовою розглядається як одна з основних проблем філософії, що зумовлює необхідність концептуального прояснення. У цьому контексті зазначається, що розуміння правильного та помилкового використання мовних виразів сприяє уточненню реальностей, які описуються словами [4, р. 182].

Необхідність переосмислення співвідношення мови та світу зумовлена твердженням, що «слова не є фактами чи речами». Це узгоджується з аналізом Л. Вітгенштайна щодо схильності ототожнювати слова з тим, що вони означають. У цьому контексті філософія повсякденної мови сприяє розмежуванню концептуальних і емпіричних проблем. Крім того, Дж. Остін підкреслює важливість критичного перегляду традиційних категорій, зокрема так званого «міфу про дієслово», наголошуючи на тому, що вчинки та дії не є статичними сутностями, які лише позначаються мовними засобами.

По-третє, ключовим аспектом є те, що значення слів змінюється з часом, оскільки вони не є фактами чи речами. У процесі мовного розвитку виникають нові способи вживання, тоді як застарілі поступово втрачають актуальність.

Тісний зв'язок між підходами Дж. Остіна та Л. Вітгенштейна є очевидним у контексті пізньої філософії самого Л. Вітгенштейна. Водночас, відповідно до його рекомендацій, доцільно зосередитися на незначних, але принципових розбіжностях між цими підходами. Ці відмінності відіграють ключову роль у визначенні меж і можливостей філософії повсякденної мови як широкого філософського напрямку, що об'єднує різні традиції, зокрема послідовників зазначених вище філософів.

Мова є відправною точкою філософії, оскільки вона слугує основою для подолання філософських труднощів та уточнення значень понять. Дослідження мовних ігор та особливостей використання мови дає змогу проаналізувати механізми функціонування

звичних практик, дій і класифікацій. У цьому контексті спостерігається певний консенсус між двома підходами, які умовно можна визначити як «граматичний» та «метод аналізу повсякденної мови».

Е. Анскомб зазначала, що основна мета філософії полягає не у створенні теорії мови, а у її описі, що дає змогу уникати мовних пасток. Методологічно це означає пріоритет опису значення над поясненням: «Ми повинні відмовитися від будь-яких пояснень, і лише опис повинен зайняти його місце». Однак, якщо об'єктом аналізу є звичайна мова, необхідно чітко визначити її природу [2, р. 193].

Перша і найочевидніша розбіжність між граматичним підходом і філософією повсякденної мови стосується розуміння мови як «сировини» для філософського аналізу. Дж. Остін, наприклад, посилається на «загальний запас слів» як на матеріал для філософа, наголошуючи на його емпіричному характері та історичній еволюції. У цьому контексті філософія повсякденної мови розглядає значення та вживання мови як специфічний тип історичних даних, що фіксуються та змінюються в часі.

Натомість граматичний підхід трактує мовне вживання як частину «природної історії» людини, зазначаючи, що «зауваження щодо використання мови є, по суті, зауваженнями до природної історії людських істот». Водночас граматики, з цього погляду, має трансісторичний і транскультурний характер. Вона не відображає стан мови в певний момент часу або в конкретному місці, а слугує засобом порівняння різних мовних вживань. Граматичний аналіз не зосереджується на історичних аспектах розвитку мови чи зміні логічних і мовних структур, але допомагає ідентифікувати універсальні принципи, які визначають зв'язок між значенням та його використанням [3, р. 27].

Як зауважує Ж. Бувресс (J. Bouveresse): «Філософські дослідження є чим завгодно, але не збіркою ретельних, детальних спостережень про те, як насправді працює наша мова» [5, р.30]. Це пояснює, чому філософія мови дає можливість не лише аналізувати вже наявні мовні форми, а й конструювати нові або уявні способи їх використання. Створення «ідеальних мов» не має на меті заміну звичайної мови, а спрямоване на подолання певних проблем, що виникають через хибне уявлення про точність загальних термінів. Тому методологія філософського аналізу не обмежується лише каталогізацією реальних мовних вживань, а включає навмисний винахід нових форм, зокрема таких, що виглядають абсурдно.

Філософія мови не є природничою наукою чи історією, оскільки для її цілей можна створювати навіть фіктивні моделі природної історії. Граматика проявляється не лише через аналіз реальних мовних практик, а й через уявлення нових або обмежених мовних ігор. Вона не просто відповідає на питання «що ми повинні сказати, коли» в реальних чи гіпотетичних контекстах, а досліджує як усталені, так і альтернативні способи використання мови, за умови, що вони можуть бути осмисленими в певній ситуації чи мовній грі. Таким чином, граматика демонструє логічні аспекти значення.

Попри те, що мовні зміни впливають на виникнення та розвиток філософських проблем, Л. Вітгенштейн вважав, що філософський аналіз як форма терапії є не лише можливим, а й необхідним незалежно від історичного розвитку мови та форм життя. Найбільшою загрозою для філософського мислення є не стільки забуття історії мовного вжитку, скільки втрата усвідомлення його сучасного, звичного функціонування [3, р. 58].

Ця абстракція граматики від (навіть сучасної) історії мови відзначає різницю з інтересом Дж. Остіна до реалістичних (і навіть реальних) прикладів. Наша здатність перемикається між мовними іграми (і, можливо, між мовами) і розуміти далекосяжні концептуальні системи відображається в граматиці. За словами Дж. Остіна, метод філософії повсякденної мови має більш просте завдання – описувати обмежену, хоча й значну кількість допустимих

мовних вживань. Він застерігає від надмірного уявлення про «нескінченні вживання мови» і зазначає, що навіть якщо їхня кількість досягне кількох тисяч, їх можна впорядкувати та проаналізувати [3 р. 28].

Цей підхід пояснює нормативний характер висловлювання Дж. Остіна «що ми повинні сказати, коли», що є відмінним від менш строгого формулювання «що ми *могли б* сказати, коли». Він передбачає, що фактичні мовні вживання окреслюють межі змістовності висловлювань. Таким чином, існує нормативний аспект, який визначає допустимі межі використання слів. Натомість граматичний підхід розглядає необмежену кількість мовних вживань, які можуть відображати різноманіття форм життя – як реальних, так і гіпотетичних. У цьому контексті думка Л. Вітгенштайна «уявити мову – означає уявити форму життя» відображає потенційно нескінченну множину мовних практик. Він підкреслює, що мовні засоби не є фіксованими раз і назавжди: нові мовні ігри з'являються, а старі зникають.

Філософія, за Л. Вітгенштайном, не повинна лише каталогізувати існуючі мовні форми. Її завдання полягає у дослідженні всього різноманіття, створенні нових мовних ігор та випробуванні меж мовних можливостей.

Існує розбіжність у розумінні граматиком і філософом повсякденної мови тези про те, що «повсякденна мова адекватна [для наукових розвідок]». Ця теза визначає мову як відправну точку для осмислення значення, людських інтересів і практик, що може слугувати «першим словом» у філософському аналізі [4 р. 185].

Виявлення цієї відмінності можливе через аналіз того, як Л. Вітгенштайн і Дж. Остін трактують «повсякденне» використання мови та яке протиставлення йому надається—як «надзвичайне», «аномальне», «нестандартне» чи «розширене» використання. Підхід Дж. Остіна, на відміну від Л. Вітгенштайна, не передбачає створення нових мовних ігор або моделювання неприродних ситуацій. Натомість основна увага зосереджується на аналізі реалістичних мовних ситуацій, у яких слова функціонують коректно, у протиставленні до їхнього «паразитичного» чи «розширеного» використання.

Філософсько-граматичний підхід визнає будь-яке визначене мовне вживання значущим, якщо воно відповідає умовам осмисленого використання, запобігаючи ситуаціям, за яких «мова йде у відпустку» (“language has not gone on holidays”). У трактуванні Л. Вітгенштайна мова розглядається як логічний простір для дослідження нових значень, тоді як підхід Дж. Остіна зосереджується на розумінні мови як обмеженого, але такого, що еволюціонує, набору способів використання, сформованого історичними умовами та контекстом.

Метод, який використовує Дж. Остін, визначається як «лінгвістична феноменологія», а не просто аналіз мови. Звичайна мова розглядається як емпіричний матеріал, що відображає можливості значення через історично накопичений досвід. Філософія повсякденної мови виконує функцію «польового дослідження», у межах якого аналізуються реальні мовні вживання для прояснення реальності. В підході Л. Вітгенштайна, граматики охоплює як усталені, так і розширені або маргінальні мовні вживання, допускаючи моделювання «ненормальних» чи «надзвичайних» ситуацій у межах граматичних правил. У цьому випадку мовне розмаїття не обмежується лише звичними конструкціями, а включає можливість формування нових мовних ігор і форм життя.

Отже, Дж. Остін зосереджується на повсякденному використанні мови в реалістичних ситуаціях, тоді як Л. Вітгенштайн бачить «звичайне» як ширшу категорію, яка включає як стандартні, так і нестандартні форми вживання. Завдання філософії, за Л. Вітгенштайном, полягає не в розширенні мовних кордонів, а в проясненні вже існуючих форм, щоб уникнути плутанини та втрати сенсу.

Відмінність між історичними ситуаціями та уявними або логічними просторами, між фактичним використанням мови та формами життя, висвітлює низку концептуальних труднощів, з якими може зіткнутися філософія повсякденної мови. По-перше, зосередженість на «нормальному» мовному вживанні на протигагу «паразитному» в конкретному контексті може спричинити ієрархізацію мовних практик, що може обмежити їхню варіативність, замість того щоб розкрити їхню взаємозалежність. Виникає питання про те, чи не містить філософська рефлексія певної довільності, оскільки вона неминуче формується в межах конкретного історичного контексту, соціального середовища чи мовного реєстру.

З іншого боку, застосування історичного підходу до граматики створює ризик втрати зв'язку з конкретною мовною ситуацією, що суперечить ключовому завданню філософії повсякденної мови. Виникає небезпека піднесення граматичних структур до надто абстрактного рівня, що може ускладнити їхню практичну інтерпретацію. Таким чином, існує загроза як надмірного акцентування локального контексту, що може призвести до тривіалізації, так і надмірного узагальнення, що здатне знеособити конкретні мовні явища.

Висновок. Попри зазначені труднощі, їх не можна вважати непереборними, як це демонструють прихильники філософії повсякденної мови. Хоча повний аналіз усіх нюансів виходить за межі цього дослідження, вирішення цих питань варто шукати у філософії дії, оскільки і Л. Вітгенштейн, і Дж. Остін усвідомлювали, що трактування звичайної мови як «першого слова» ставить під сумнів традиційне уявлення про мову як основний інструмент відображення дійсності.

Однією з ключових ідей, що об'єднує підходи Дж. Остіна та Л. Вітгенштейна, є необхідність зміщення фокусу з питань істинності висловлювань на аналіз функцій, які виконують мовні вирази. Обидва філософи розглядали мову як засіб, що слугує практичним цілям, і хоча її можна вдосконалювати та доповнювати, вона залишається відправною точкою для філософського осмислення. Для Дж. Остіна, як і для Л. Вітгенштейна, мова має бути зрозуміла у зв'язку з практичними завданнями, які постають перед суб'єктами комунікації. Відповідно, еволюцію мовних конструкцій слід розглядати крізь призму змін у практичних людських інтересах та конкретних соціальних обставинах.

Якщо звичайна мова є «першим словом», вона не є останнім, а лише початковим етапом рефлексії. Функціональність певних мовних розрізень у повсякденному житті не означає їхньої абсолютної придатності для більш складних чи абстрактних завдань. Відмінність між підходами Остіна та Вітгенштейна полягає в тому, що перший розглядає мову як історичний феномен, що модифікується відповідно до нових ситуацій, тоді як другий акцентує увагу на її логічному просторі, який може бути розширений через уявлення про нові мовні ігри.

Це не означає, що кожна нова мовна гра стане частиною реальної мовної практики, проте вона демонструє потенційні можливості мови. Історичні зміни можуть зумовлювати потребу у формуванні нових мовних ігор, проте завдання філософії не полягає в їх створенні, а в дослідженні умов їхньої логічної можливості. Таким чином, Дж. Остін зосереджується на практичній ефективності мовних форм, тоді як Л. Вітгенштейн аналізує межі значущості висловлювань у межах звичайної мови. Попри ці відмінності, обидва філософи погоджуються, що мова є невід'ємною частиною людської діяльності, а філософія має досліджувати, як саме використовуються мовні засоби у різних контекстах.

Список використаної літератури

1. Anscombe, G.E.M. (1981a). "The Intentionality of Sensation. A Grammatical Feature". Anscombe, G.E.M., *Metaphysics and the Philosophy of Mind: Collected Philosophical Papers*, vol. 2. Oxford: Basil Blackwell, 3-20.
2. Anscombe, G.E.M. (2011). "A Theory of Language". Geach, M.; Gormally, L. (eds), *From Plato to Wittgenstein*. Exeter: Imprint Academic, 193-203.
3. Aucouturier, V (2024). *The Grammar of the Ordinary*. JoLMA.
4. Austin, J.L. (1979a). "A Plea for Excuses". Austin, J.L., *Philosophical Papers*. Oxford: Oxford University Press, 175-204.
5. Bouveresse, J. (1971). "Langage ordinaire et philosophie". *Langages*, 6(21), 35-70. Numéro thématique Philosophie du langage.
6. Hacker P. (2001), "Philosophy", in *Wittgenstein: A Critical Reader*, Hans-Johann Glock ed., Oxford: Blackwell. Kanterian, and O. Kuusela eds., *Wittgenstein and his Interpreters*, Oxford: Blackwell Publishing, pp. 88 – 123.
7. McGinn, M and Kuusela, O. (2011), *The Oxford Handbook of Wittgenstein*, Oxford: Oxford University Press.
8. McGinn, M. (1997), *Wittgenstein and the Philosophical Investigations*, London & New York, Routledge.
9. Warnock, G. (1998), "Ordinary Language Philosophy", in E. Craig, general editor, *The Routledge Encyclopedia of Philosophy*, London, Routledge, pp. 147 - 153.
10. Wittgenstein, L. (1958), *Philosophical Investigations*, 3rd edition, trans. by G. E. M. Anscombe, New York: The Macmillan Company

**GRAMMATICAL APPROACH AND ORDINARY LANGUAGE ANALYSIS AS
OPPOSING APPROACHES TO THE OLP****Pavlo Sobolievskyi**

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Faculty of Philosophy, Department of History of Philosophy
Volodymyrska str., 64/13, 01601, Kyiv, Ukraine*

This article examines the issue of using ordinary language as a foundation for philosophical analysis. It compares the grammatical approach, typical of L. Wittgenstein's *Philosophical Investigations*, with the methods found in the ordinary language philosophy, particularly as interpreted by J. L. Austin. The study highlights that the classical ordinary language philosophy focuses on historical contexts as examples of how concepts are commonly used, distinguishing between "correct" and "parasitic" language usage. Meanwhile, the grammatical approach seeks to analyze language logically through the creation of artificial language games.

The research clarifies the key principles of the later philosophy of Wittgenstein and Austin, both of which influenced the development of the ordinary language philosophy. It also identifies the main differences between the grammatical approach and the ordinary language analysis. Wittgenstein's ideas are considered a source of the ordinary language philosophy, although the term itself was primarily used by critics of this approach. Scholars acknowledge significant conceptual differences between proponents of the ordinary language philosophy, suggesting it cannot be considered a single, unified school.

When analyzing the differences between these two approaches, scholars note a divergence in how they view the role of ordinary language philosophy. The ordinary language philosophy emphasizes the historical context of linguistic expressions, while the grammatical approach treats language as a system of logical rules, independent of historical development. The methodological distinction between these

approaches is evident in their interpretations of language games. Austin and his followers view ordinary language philosophy as the primary basis for philosophical analysis, while Wittgenstein's grammar concept starts with an abstract analysis of the rules governing language usage. This leads to differences in how philosophical analysis is conducted: the Oxford tradition focuses on the empirical study of linguistic practices, whereas the Cambridge approach examines the formal aspects of language.

In conclusion, the study highlights the need to distinguish between empirical analysis of language practices and abstract grammar when addressing the use of ordinary language philosophy. It shows that these approaches are not mutually exclusive, but their underlying methods differ significantly. Wittgenstein's grammatical approach stresses the logical structure of language, while Austin's ordinary language philosophy focuses on the practical use of linguistic expressions in communication. The findings of this study clarify the boundaries of each approach's relevance within contemporary philosophy of language.

Key words: Ordinary language philosophy, ordinary language, grammatical approach, ordinary language analysis, L. Wittgenstein, J. Austin.